

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบอัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ของครู เมื่อข้อความถามในแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู และเมื่อผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถามมีตำแหน่งต่างกัน 4 ตำแหน่ง คือ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา, ผู้อำนวยการกองโรงเรียน สำนักงานการศึกษา และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครู อาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จำนวน 1,200 คน ใช้แบบสอบถามซึ่งดัดแปลงมาจากงานวิจัยอื่นเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ มีการติดตามแบบสอบถาม 2 ครั้ง ระยะเวลาในการติดตามแต่ละครั้งห่างกัน 2 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยทดสอบความแตกต่างของสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อข้อความถามเกี่ยวข้องกับและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู โดยทดสอบซี (Z-test) และทดสอบสัดส่วนความเท่ากันของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถามมีตำแหน่งต่างกัน โดยทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test of Homogeneity).

ข้อค้นพบ

1. หลังจากส่งแบบสอบถามซึ่งมีความยาวประมาณ 5 หน้า ไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูครั้งแรกเป็นเวลา 2 สัปดาห์ พบว่า อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูสูงกว่าอัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูอย่างมีนัยสำคัญ (อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูเป็นร้อยละ 66.33 และอัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูเป็นร้อยละ 60.67)

แต่อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืน เมื่อผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถามมีตำแหน่งต่างกัน ได้แก่ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, ผู้อำนวยการ

สำนักงานการศึกษา, ผู้อำนวยการกองโรงเรียน และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ มีอัตราการตอบกลับคืนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่มีจดหมายนำของแบบสอบถามลงนามโดยตำแหน่งดังกล่าว ประมาณร้อยละ 63.50)

2. หลังการติดตามครั้งที่ 1 พบว่า อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (อัตราการตอบกลับคืนประมาณร้อยละ 75.00)

และอัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถามมีตำแหน่งต่างกัน ได้แก่ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา, ผู้อำนวยการกองโรงเรียน และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ (อัตราการตอบกลับคืนประมาณร้อยละ 75.00)

3. หลังการติดตามครั้งที่ 2 พบว่า อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (อัตราการตอบกลับคืนประมาณร้อยละ 82.50)

และอัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถามมีตำแหน่งต่างกัน ได้แก่ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา, ผู้อำนวยการกองโรงเรียน และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ (อัตราการตอบกลับคืนประมาณร้อยละ 82.50)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า หลังจากส่งแบบสอบถามครั้งแรกแล้ว 2 สัปดาห์ โดยยังไม่ได้ติดตามนั้น อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู สูงกว่า อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ได้ระบุไว้ แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครู อาจารย์ในกรุงเทพมหานคร สนใจตอบแบบสอบถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูมากกว่าแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ทั้งนี้คงเนื่องมาจาก แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูนั้นถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อนักเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวผู้ตอบและผู้ตอบรู้เรื่องเหล่านี้ดี สามารถตอบได้ง่ายและไม่รู้สึก

ลำบากใจในการตอบ และอาจจะ เป็นไป ได้ว่าผู้ที่ เป็นครูต่างก็ เห็นความสำคัญที่จะพัฒนาวิชาชีพครู จึงเห็นคุณค่าในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู แต่แบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูซึ่งถาม เกี่ยวกับความคิด เห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้น ผู้ตอบอาจจะรู้สึกลำบากใจในการตอบ เนื่องจาก เป็น เรื่องที่มีได้เกี่ยวข้องกับโดยตรง หรืออาจจะ เนื่องจากความไม่ศรัทธาต่อระบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน เป็น ผลให้ผู้ตอบขาดความสนใจในการตอบแบบสอบถามที่ถาม เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้เองทำให้ อัตราการตอบกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับ แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูมีอัตราสูงกว่าอัตราการตอบกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับ แบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

แต่สำหรับอัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ภายหลังจากการติดตามครั้งที่ 1 หรือครั้งที่ 2 พบว่า อัตราการตอบกลับคืนของแบบสอบถาม 2 ประเภท ดังกล่าวนี้ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะ เนื่องจากความเห็นอกเห็นใจ และต้องการให้ความช่วยเหลือของผู้ตอบ กล่าวคือ ผู้ตอบทราบว่าผู้วิจัยเป็นนิสิตจึงไม่ยากให้ได้รับความผิดหวัง และด้วยการตระหนักถึงการช่วยเหลือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูจึงมีส่วนในการตอบแบบสอบถามกลับคืนเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู เป็นผลให้อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนภายหลังจากการติดตามของแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

2. อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ของครู เมื่อผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีตำแหน่งต่างกัน 4 ตำแหน่ง คือ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา, ผู้อำนวยการกองโรงเรียน และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ พบว่า มีอัตราการตอบกลับคืนไม่แตกต่างกันทั้ง 3 ช่วงของการเก็บข้อมูลคือ หลังจากส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างครั้งแรก 2 สัปดาห์ และภายหลังจากการติดตามอีก 2 ครั้ง ซึ่งห่างกันช่วงละ 2 สัปดาห์ แสดงว่า การให้บุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งดังกล่าวลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่ทำให้อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน ผลการวิจัยข้อนี้ไม่ เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย อาจ เนื่องจาก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดำรง

ตำแหน่งในฝ่ายบริหารที่มีระดับต่าง ๆ ในที่นี้หมายถึง รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับสูง และผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการกองโรงเรียน และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ ซึ่งอยู่ในระดับกลาง กับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งหมายถึง ครู อาจารย์ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงของบารมีหรือความ เกรงใจกันน้อยมาก หรืออาจจะเป็นไปได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง ทรายว่าผู้วิจัย เป็นนิสิต ผู้ตอบจึงตอบแบบสอบถามตามกลับคืนด้วยความเห็นอกเห็นใจและต้องการช่วยเหลือ โดยมีได้คำนึงถึงตำแหน่งของบุคคลที่ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถาม เป็นผลให้อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจดหมายนำของแบบสอบถาม ซึ่งลงนามโดยบุคคลต่าง ๆ 4 ตำแหน่งดังกล่าวแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยพบว่า ในระยะเวลาหลังจากส่งแบบสอบถามครั้งแรกแล้ว 2 สัปดาห์ ซึ่งยังมีได้ติดตามแบบสอบถาม อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ของครู อาจารย์ ที่ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู มีอัตราสูงกว่าที่ตอบแบบสอบถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ดังนั้นข้อเสนอแนะในการสร้างแบบสอบถาม ผู้สร้างควรจัดลำดับข้อความตามให้ข้อความที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบอยู่ในลำดับแรก ๆ ของแบบสอบถามเพื่อเป็นการสร้างความสนใจของผู้ตอบ
2. ผลการวิจัยพบว่า การให้ผู้บริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร 4 ตำแหน่ง คือ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา, ผู้อำนวยการกองโรงเรียน และผู้อำนวยการหน่วยศึกษานิเทศก์ ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถาม ประเภทปลายปิด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์จากครู อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีอัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนไม่แตกต่างกันและภายหลังการติดตาม 2 ครั้ง จะได้อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนประมาณร้อยละ 82.50 ดังนั้น ผู้วิจัย ที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประเภทปลายปิดส่งทางไปรษณีย์สามารถขอความอนุเคราะห์จากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งใดก็ได้ เป็นผู้ลงนามในจดหมายนำของแบบสอบถาม

3. จากการวิจัยพบว่า การติดตามแบบสอบถาม 2 ครั้ง ทำให้ได้อัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนเพิ่มขึ้นร้อยละ 19 กล่าวคือ เมื่อยังไม่ได้ติดตามอัตราการตอบกลับคืนเป็นร้อยละ 69.50 การติดตามครั้งที่ 1 ทำให้อัตราการตอบกลับคืนเป็นร้อยละ 75.00 และ การติดตามครั้งที่ 2 ทำให้อัตราการตอบกลับคืนเป็นร้อยละ 82.50 ดังนั้นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์ควรมีการติดตามแบบสอบถาม เพื่อให้ได้อัตราการตอบกลับคืนสูงขึ้น

4. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่ออัตราการตอบแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ เช่น การส่งจดหมายนำเพื่อติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างเป็นการล่วงหน้า การสอดขงที่ระลึกไปพร้อมกับแบบสอบถาม การติดตามแบบสอบถามด้วยวิธีต่าง ๆ อาทิ การใช้กลอนหรือข้อความตลก ๆ ในการทวงถาม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาวิธีวิทยาการวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคการเพิ่มอัตราการตอบแบบสอบถามกลับคืนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้งานวิจัยมีคุณภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย